

de două ori in septimana: Joi-a si
domineca; era candu va pretinde im-
portanța materieloru, va eși de trei sêv
de patru ori in septimana.

Prețulu de prenumeratiune,
pentru Austria:

an intregu . . . . . 8 fl. v. a.
dumetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
patrariu . . . . . 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainetate:
an intregu . . . . . 12 fl. v. a.
dumetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. cores-
pundinti nostri, si de a dreptulu la Re-
dactiune Stationgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresă si corespundintiele, ce p
vescu Redactiunea, administratiunea se
speditur'a; câte vor fi retracate, nu se vo
primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru anuote si alte comunicatiuni de
interes privat — se raspunde câte 7 cr.
pe linia; repetirile se facu cu pretiu sca-
diuta. Prețulu timbrului câte 50 cr. pen-
tru una data se antecipa.

Budapesta, in 5. noemvre n. 1873.

Situatiunea in Frantia a luat in
urmă epistolei contelui Chambord cu
totulu alta facia. In acēsta epistola de-
chiară — dupa cum anunciarămu in nrulu
trecutu contele Chambord — că nu voiesce
se lasă la nici o conditiune si la nici
un pactu cu natiunea franceza *elu voiesce
u primă frenel domniei numai din
penele si gratia lui Ddieu, si nu pōte ce-
le nimicu din puterea ce prevedinti'a i o
incredintiatu.*

Din incidentulu acest'a monarchistii
sunt adusi in cea mai mare confusiune.
Ei tienu acum conferintie preste con-
ferintie si facu combinatiuni preste com-
binatiuni. Unii sunt acum pentru can-
didatur'a lui Jonville, altii pentru d'Au-
maley; in aceea inasa se unescu toti: că
provisoriu sê se amane, si puterea lui
Mac-Mahon sê se prolongēscă.

In cercurile Republicaniloru pro-
duse epistol'a lui Chambord o mare bu-
curia. Betranulu Thiers s'ar fi exprimat
intr'o conversatiune cu unu amicu alu seu
in urmatoriulu modu: „epistol'a lui Cham-
bord a descurcatu situatiunea, in care se
afă Frantia si este cea mai buna reco-
mandatiune pentu republica. Se pōte di-
ce cu mare verosimilitate, că acēsta epis-
tola a scapatu tiēr'a de unu resbelu ci-
vilu. Elu dubitēdia fōrte, că maioritaea ca-
merei se va grupă in giurulu maresialulu
Mac-Mahon, pentu că tiēra de sinu es-
te inimica maresialulu insusi, totusi
este satula de provisoriu si va protestă
contra prolongirei puterii lui pentu
un siru de ani.“ Betranulu diplomatu o-
mnēdia mai departe că: „deca ministeriulu
actualu alu Frantiei nu se va inlocuī prin-
tru unu ministeriu mai liberalu, atunci
monarchistii voru perde totu mai multu
din aderintii loru si in fine voru trebui sê
cedă republicaniloru.“ Dupa cum se
veceura de catra uneie diurnale Thiers
nu este pentu prolongirea puterii lui
Mac-Machon, ci elu sta pe langa aceea că
presidiulu sê remana nevatematu, came-
ră de acum sê se desfiintēdie; ăr asup-
ra formii definitive de guvernare a Fran-
ciei sê decida o camera noua.

In Cislaitania sunt momentele cele
mai insemnate, ce avemu de a inregistră:
inchiderea espusetiunii si deschiderea se-
natulu imperialu. Espusetiunea din Vie-
na s'a inchisu domineca in 2 ale curen-
tai; ăr fōi'a oficiōsa publica unu siru in-
semnatu de nume ale acelor barbati
ce s'au distinsu prin feliu de feliu de or-
duri pentu servitiale ce au facutu ace-
stei mari, intreprinderi. Foile domniloru
magiari nu se potu din destulu bucoră
pentu rezultatulu si fructele de landa ce
le a seceratu Ungaria cu ocaziunea esp-
pusetiunii. Deci scrisera lungi articole, in
cari desfasuraru impresiunea ce o au fa-
cutu obiectele espuse de Ungaria asu-
ra publiculu strainu. Ungaria, dieu foile,
a pasitu in complessulu stateloru moder-
ne acum pentu prim'a data ca statulu in-
dependente, a aretatu inasa că ea progre-
sēdia cu pasi rapedi pre tōte terenelē si
cu deosebire pe terenulu investimentu-
lu. Noi nu voimu sê contradicemu ni-
micu acestoru laude proprie ale foiloru
magiare, ci ne multiamimu numai a fa-
ce atente aceste foi la imprejurarea,
că deca au facutu a supra publiculu
strainu impresiune obiectele espuse de
Ungaria, apoi nu este meritulu dloru
magiari, ci curatu numai alu nemtiloru
si jidaniloru, cari senguri au in mana in
Ungaria industri'a si comerciulu. Cātu
stange alu doilea momentu, apoi noi avemu

date positive si am aretatu dejă o lata
in fōi'a nōstra pre domni, cum au cer-
catu sê insiele lumea prin espunerea unei
bibliotece scolarie. Acum inasa suntemu
in pusetiunea a merge si mai departe si
a spune publiculu nostru, dupa cum lin
fonte secura aflămu, că in unu dulap,
in care au fostu espuse cārti de scōla, au
fostu numai si numai bucāti de lemit,
legate in forma de cārti cātu mai bīe
si mai frumosu. Acēsta' este deci laud'a si
fanfaronad'e cea mare a dloru magiari.
Cu tōte acestea pres'a loru, orbita de
magulirile ce le facu strainii magiaris-
mulu; pentu ca sê lu pōta intrebuintă
de instrumentu orbu alu seu, facu capi-
talu, bajourindu-se insusi magiarii pre
sene. Este adevveratu, că nemtii facu as-
tadi complimente dloru magiari; dar ei
de ar avē numai pucina minte ar trebui
sê prevēda scopurile loru si sê nu lasē
a-se insielă, dupa cum desvoltarea eve-
nimenteloru ne convinge totu mereu,
mai cu sēmu acum, candu cris'a de bani
e atātu de mare, ăr o fōia germana le
spune pe facia, că Ungurii prin manipu-
latiunea si conducerea loru dovedescu
totu mai multu că ei au lipsa *nu de a
guvernă, ci a fi guvernati.* —

Senatulu imperialu s'a deschisu ieri
in 4 noemvre. Ambe casele au tienutu in
acēsta dia siedintie. Dintre deputatii fe-
deralisti numai Cechii din Bohemia,
Moravia si Silesia nu au intratu in sena-
tulu imperialu; ăr federalistii din Tirolu,
Stiria si clericaliū din Austria superiori
au luat degiă parte la cea d'antaiu sie-
dintia.

Conferintia, anuciata de noi in
rondulu trecutu, a federalistiloru s'a tie-
nutu degiă; din unele incidente inasa, cu
cari pana acum nu suntemu in chiaru
nu a potutu avē nici unu rezultat.

Budapesta, in 5 noemvre.

Faci'a ce a luat'o lucrulu din confe-
rintiele ministeriulu magiaru cu celu
din Viena in caus'a finantiala, ne face
totu mai multu a ne convinge că este
pre adevveratu aceea ce a disu „Albina“
mai asta primavēra: „*mī-ti-lu jōca nēm-
tulu pe unguru ca tiganulu ursulu.*“ Trē-
b'a stă adeca astfelu: Vinerea trecuta
s'a tienutu in Gödöllő sub presiedinti'a
maiestății sale o consultatiune, la care
au luate parte reprezentanti ai ambeloru
ministerie, ăr cestiunea a fost că — *ce
ōre ar fi de facutu spre a est din lips'a cea
mare de bani?* Ni spunu diurnalele că
s'ar fi decisu, a luă refugiulu la extreme,
a inmultu numerulu noteloru de banca si
de statulu; — precandu de alta parte in-
tielegemu, că ministeriulu ar fi emisu
mandatu catra autoritătile finantiari, a
essecntă dările fora tōta crutiarea, lu-
andu economiloru restanti pona si se-
mentia si panea!

Destulu că pentu celu mai de susu
scopu ministrii *Szlavy* si *Kerkapoly* ple-
cara la Viena, unde inasa domni magiari
se vediu de oddata amagiti in asteptă-
rile loru. Pentrucă ministrulu financeloru
cislaitane se decise a face unu impru-
mutu de 100 milioane in argintu spre
a-lu dă garantia baneci nation ale pentu
notele necesari, lasandu pe Ungaria, deca
i va placē, sê sprimesca si ea astfelu
de note. — Tōte foile din capitala
vedu in acēsta apucatura o mare vate-
mare a fraternitătii, ce ar fi sê esiste in-
tre ambele state; ăr „*Ung. Lloyd*“ dice
că: „Ungaria se afla facia de o coalitiu-
ne a ministrulu de finantie austriacu cu
banca' nationala in contra densei.“

Precum se vede, cris'a finantiale
schimba fetie totu mai posomorite si —

cei'a pre cari ii tieneamu de amici, in di-
lele necesulu nostru se arēta rei con-
trari ai nostri!

Cu ce mesura dd. magiari impartu,
cu aceea li se mesura si loru!

Budapesta, in 4 Noemvre n. 1873.

Infine trecura si ferialē. Presiedintele
camerei reprezentantiloru, dlu Bittó, conchia-
mă pre bas'a rescriptulu rogescu de datulu
20 juniu, — prin care siedintiele camerei s'au
prorogatu pona'n di'a de 8 noemvre, — pre toti
deputatii Ungariei pe acēsta dia in capitala,
spre a continuă lucrulu inceputu, pentu *binele
si ferialē tierii.* Deputatii aparu profiacare dia
totu mai numerosi si incepu a-se grupă in
cluburi si a face planuri mari spre a scapă
tiēr'a de desastrelē, in care au adus'o nu regi-
mulu, ci dupa cum ne spunu foile dloru dela
putere, calamitătile naturali in timpulu din
urma si crachulu din Viena ce avū mare in-
fluentia si asupra nefericitei nōstre tieri. —
Grea este acum situatiunea tierii, grea este
deci si misiunea parlamentulu ungurescu, care
incepe a continuă opulu seu de ferialē in 8
ale curenței. Cu tōte acestea nu este de despe-
ratu, parlamentulu ungurescu, compusu din
cei d'antaiu omeni din tiēra 'si va fi studiatu
in timpulu fiereloru, in timpulu de odiehna
si recreatiune temeie ce are a deslegă, va dice
cineva, si acum venindu gata la lucru, va
pune tōte medilōcele posibile in miscare spre
a potē scapă tiēr'a de marginea peirii, in
care a oste deja adusa prin politic'a cea atātu
de istētia a celoru dela putere.

Da asia este, asia ar trebui sê fia celu
puoiu. In fiacare statulu constitutional din lu-
ne parlamentulu este moralmente responsabilu
despre totu ce se intempla in statulu, parlamen-
tulu este factorulu chlamatu a dă directiunea
in tōte partile; ăr guvernulu este numai ese-
cutorulu dorintii mandatariloru natiunii, ce
compunu atare statulu. Nici la noi nu este alt-
felu, si la noi dupa legile fundamentale de
statulu, proclamate in modu atātu de sgomo-
tosu de dnii magiari, este responsabilu par-
lamentulu de binele si reulu, ce vine preste
tiēra. S'ar presupune deci că parlamentulu
ungurescu va avē acum atāt'a ambitiune ca
sê-si implinesca misiunea sa cu scumpetate,
mai cu sēma, dupace membrii, ce lu compunu
au desfasuratu atatea programe frumōse
alegetoriloru loru spre a-si potē capotă man-
date. In adevveru tōte celca potemu negă
acestui parlamentulu; dar că nu ar avē nici o
ambitiune, acēsta celu putinu preste totu nu
i o potemu negă. Ambitiunea domniloru din
acestu parlamentulu, acēsta calitate atātu de
frumōsa a fiacaru muritoriu, nu are inasa de
scopu de a sustienē si a lucră pentu promisi
unele date alegetoriloru si prin urmare de a
sustienē caracterulu respectiviloru individi,
ci ea tientesce totu intr'acole: de a satisfacē
dorintii acelor'a, cari in timpulu alegeriloru
in modu atātu de solenu au pacalitu pre be-
tulu poporu. In acēsta stă deci ambitiunea
parlamentulu ungurescu, a rescă totulu,
binele tierii chiar, pentu a sustienē regimulu
actualu la putere. Acost'a este deci scopulu si
tient'a, pentu care nefericit'a tiēra platesce
atătia bani sub rubric'a pentu diurnale de-
putatiloru. Noi ne am datu de multu parerea
asupra acestui parlamentulu, am reprodu su
parerea, ce o au strainii asupra lui; acum in
registrāmu numai parerea unei foi germane
de aici, de altmintrelea amica dloru magiari,
in asta privintia. Acēsta foia ne spune francu
că totu ce s'a facutu pona acum in parlamen-
tulu ungurescu, nu a fost alt'a, decâtu com-
promise intru regimulu si partile interesate in
causa. Sê notāmu bine, compromise intre
regimulu si partile interesate in cauza sunt
faptele parlamentulu ungurescu, a acestui
corpu ce consta pe tiēr'a cea sup'a si seracuita
a tatea sume de bani. Acēsta o spune pe facia

o foia nemtiēscă, nu o deminte nimenea, este
adeveratu, prin urmare o scie lumea, o re-
cunosc dnii de tōte colorile si cu tōte acestea
parlamentulu se aduna. De ce mai este ōre
de lipsa acestu parlamentulu? De ce sê mai
platēscă tiēr'a in acestu timpulu sume enorme
de bani scumpi pentu sustienerea unui ast-
felu de corpu? De ce sê nu se intrebuintēdie
acei bani mai bine ca sê se platescă barem o
parte ne'nservata din colosalele detorii, puse
in spinarea tierii de dnii magiari?

Ei, asia ar fi, dar apoi fara parlamentulu,
cum vor mai potē strigă dnii magiari, că ei
sunt omenii cei mai liberali de pre pamentu.
Atunci nu o mai potu face acēst'a. Regimulu
loru este unu regimulu constitutionalu, si nici
unu regimulu constitutionalu nu pōte merge
fara parlamentulu. La noi inca ar trebui sê fia
asia. Parlamentulu trebuie sê duca facia' fe-
ricirii inainte, ăr guvernulu ar trebui numai
sê-i secundēdie. Deca inasa acēst'a se intempla
anapod'a in statulu ungurescu; apoi nu ne
dovedesce alt'a, decâtu că magiarulu nu este
capace nici a precepe, ne cum a practisă prin-
cipiale unei constitutiuni moderne. Cu tōte
acestea se sustione acestu regimulu la putere,
mi va reflectă cineva. Se sustiene, este dreptu
si promite a face lucruri mari. Tōte inasa sunt
numai pe hartia, ăr realitatea este si remane,
că sub densulu *tiēr'a si poporulu s'a seracuitu
si demoralisatu,* încātu altui regimulu i ar tre-
bui decenie, pentu ca sê reparedie si aduca in
statu quo ordinea de mai inainte de a apucă
elu franelē domniei. Si apoi deca s'a sustienutu
elu pana acum, nu este urmare, că se va potē
sustienē si de aci inainte. Totu foile dloru
vinu si ne spunu, că nu este departe ōr'a, in
care regimulu actualu, blamatu si *seracuitu,*
va trebui sê capituledie si sê faca locu la altii
mai demni, decâtu densulu. ōr'a dieu nu este
departe „*P. Lloyd*“ ne spune: că unu ministru
ar fi eschiamātu degia: *inca patru septomani
si steu'a domniei nōstre a apusu.* Acēst'a nici nu
se pōte acum altfelu. Candu s'a inauguratu ace-
stu sistemulu, lumea totu nu a potutu crede, că
magiarii voru fi atātu de slabi in, art'a de a
guvernă. Acum dupa ce inasa stau atatea fap-
te de ale lui inainte, numai pōte nime dubită
de caderea lui.

Sub aceste impregiurări se aduna deci
parlamentulu ungurescu acum, candu cassele
statulu sunt gōle, si poporulu sbēra dupa pa-
ne; er ministrii alerga in tōte partile ca sê
cersiēsca imprumutē. Noi nu am acceptatu ni-
ci odata nimica bunu dela acestu parlamentulu,
dupa cum este elu acum compusu; nu potemu
acceptă deci nici acum. Dealtmintrelea vomu
mai vedē.

Din Bucovina, in optomvre 1873.

Starea lucruriloru in eparchia si tiēra.
(Urmare.)

Caus'a, pentu care nu descoperira
pana acum corespundintii diferiteloru
diarie — intre cari si pretiuit'a „Albina“,
intrēg'a obieptivitate a adevverulu, de ce
situatiunea nōstra factica atātu in bise-
serica, cātu si in tiēra e de totu rea, căci
drepturile nōstre respective, 'su calcate si
suspendate de pasiuni individuali, ori de
tendintie nōa neamice din partea cote-
rieloru pribegite si adapostite in Bucovi-
na; acea causa pare-mi-se a fi dupla, si
adeca: un'a, care o au corespundintii de
lege si natiunalitate cu noi *straina,* pen-
tru sine; si alt'a, care li se pare core-
spundintiloru de legea si natiunalitatea
nōstra, a o bagă in sēma pentu noi insi-
ne. Noi poporatiunea autochtona a Bu-
covinei socotirāmu adeca, a aretă si a do-
vedē pana la ultimele extreme *considera-
tiunea crutiatoriă,* inascuta Romanulu,
catra o clasa intrēg'a a comunitătii nōs-
tre indigene din acēsta tiēra, care clasa
sēu factoru sociale, vrendu noi a des-

coperi întregul adevăru alu jigniriloru si suprimăriloru noastre in cele ce ni com-
petu legalmente in beserica si tiara; ar
trebuî sê devina compromitata si vedita
in largulu lunei ca „o sluga rea si viclăna”,
care nu „unulu”, ci „cinci talanti” pri-
miti de la Dumnedieu prin devotamen-
tulu parintiloru sei catra beserica, pa-
tri'a si natiunea noastră, si parte apoi si
prin contribuirea materiala din partea
fondului besericescu si nationalu. — fiindu
acesta clasa, acelu factoru socialu —
sustienutu si acum inca de acestu fondu
si cu denariu poporulu; ii-au „ingropatu”,
seau celu pucinu ii ingropa spre ne-glo-
ri'a lui Dumnedieu si daun'a, umilirea, ba
chiar si tradarea si sugrumarea besericeii
si natiunei sale.

Corespondintii in sa straini in legea
si natiunalitatea noastră, acestia — e les-
ne infielegiveru, — ca de aceea nu des-
coperira intrég'a goletate a adevăru lui,
de ce noi suntemu in patri'a si beserica
nostra pacaliti si coplestiti in totu felulu,
ce numai place unoru individi, séu co-
teriei venetice: pentru ca chiar acesta
tratara a noastră, o astu-feliu de a napoda
a cursulu lucruriloru la noi, facia cu
drepturile cele mai viue si mai eclatante,
ce le avemu in pamentulu si beserica
nostra — loru si coterieloru loru li place si
le convine; prin urmare ei, vedindu-le
la noi „in floribus” nu mai dicu in inim'a
loru alt'a, decâtu: „Dă dómne totu nu-
mai asia; si in curendu nu mai e vorba
de romanismu si de ortodossismu, in Bu-
covina! . . .”

Éta de ce asiá dara, dupa vorb'a
„cud ti-e slugirea aceleua ti-e si multiam-
rea”, gazetele jidane-nemtiesci glorifica-
ra pe Hacman si famuli si consocii sei
pana la ceru, éra pre noi Romanii, si in
comunu „ortodossii” conscientiosii ai Bucu-
vinei, ne clevet'a in totu tipulu si ne
imputara cele mai pocite si mai neloiale
intentioni!

Si acum sê constatamu cu pucine
cuvinte starea noastră actuala, ca a po-
porulu pamintenu si mosinenu alu Bu-
covinei, si ca a crestiniloru „ortodossii”
din acesta eparchia, care stare actuala e
— ce e dreptu, in mare parte ereditatea
Episcopulu Hacman, uneltita si carpacita
in aliantia cu unii, cari in despotismu
loru personale despre o parte, ér
despre alt'a, in apucaturea lui facia cu
realitatea si santienura drepturiloru nos-
tre natiunale, besericesci si patriotice,
si aflara numai nutrimentu si ocaziune
binevenita pentru realizarea planuriloru
si intentiuniloru loru celoru particulari,
„ne-romane si ne-ortodosse.” Vom vedé
apoi si intrég'a cauza, care relativmente
l'a sprijinitu si l'a incuragiatu pre Hacman
si pre famuli si consocii sei intru unel-
tirea si carpacirea actuala nostre situ-
atiuni; si in fine, vedé - vom si conse-
cintiele situatiunei noastre celei de facia,
la care prin logic'a necesitati trebuî si
inca va mai si trebuî sê vina; séu cu
alte cuvinte, spre care scopu Hacman et
consortes propriamente prin manevrele
loru au tinsu, si altii, din pecate, parte
positive si parte negative, i-au spriginitu
si ajutoratu.

E constatatu si recunoscutu in co-
munu, ca glori'a lui Dumnedieu si salu-
tea omenimei se aspiréda si realiséda
in secululu presente prin mediloculu si
semnalulu — natiunalitati. „Natiunalita-
tea” e astadi parol'a de a-si fericí totu
insulu famili'a, individualitatea natiunei
sale, spre a ajunge apoi prin fericirea a-
cesteia la fericirea universale a omeni-
mei. „Natiunalitatea” e astadi signum, in
quo vinces „lumea” si „intunereculu”,
spre a deveni la — ceru, la lumin'a ade-
verulu, dreptati si mantuirei eterne.

Acést'a, cum disei, e constatatu si
recunoscutu astadi in comunu de toti
acei'a carii traiescu macar numai ce-
va-si sufletesce, si nu — ca animalele
— num'i trupesce. Prin urmare si toti
„inteligentii” nostri imbindu si onoran-
du-si ca atari, nemulu, natiunalitatea si pa-
mentulu loru, in carele ei sub semnalulu
respectivei sale natiunalitati s'au nascutu
si traiescu; cunosca istoria patriei si na-
tiunei sale, pe temeulu carei istorie dom-

maloru, intelegintii nostri natiunali sci-
u, ca Bucovina, mai antaiu, e unu pamentu
eschisivu romanescu. Sci-
u apoi, ca capi-
tulatiunile bucheiate intre statulu Mol-
dovei — a careia parte integritoria si Bu-
covina a fost — si intre Port'a otomana,
n'au cedatu nemicu din suveranitatea
Moldovei in favorulu Turciei, afara de
„Peschesiulu” ce s'a deobligatu Moldova
de a solvi Turciei, si acést'a tocma pen-
tru respectarea suveranitati si pentru
garantarea si scutirea integritati sale teri-
toriale din partea Turciei; — se afla apoi
acolo in istoria patriei noastre si aceea, ca
atributele de suveranitate si integrita-
tea teritoriala a Principatulu Moldovei,
nu se garantara din partea Portii oto-
mane numai pentru unu timpu anumitu-
ci pentru totu-deaun'a.*) Pe acesta basa
de dreptu intrenatiunale deci celandu-se
Bucovina sceptrulu Austriei, acestu im-
periu si din parte-si acordá Bucovinei
„status quo” alu drepturiloru si insusie-
tatiiloru sale religiose si natiunale, iuri-
dice si administrative, precum le avu ea
aceste drepturi mai nainte ca parte or-
ganica si integritoria a Moldovei.

Acesta consideratiune umana si
justa o si areta Tronulu Austriei catra
Bucovina (numai nu si altii — mai mici,
decátu Tronulu Imperatescu) daclaran-
du-o Imperatulu Leopoldu II. prin pa-
tent'a Sa din 19. septemvre 1790, si
anume „pentru ca Bucovina e o provin-
cia cu religione, limba, obiceiuri si datine
deosebite de alte tieri vecine”, ca provin-
cia „autonoma, sub numele ei propriu”;
éra in timpurile mai recente, repetandu
acea declaratiune de autonomi'a politica
si administratiunale a Bucovinei si M. S.
Imperatulu de acum, Franciscu Iosifu
I. si anume prin resolutiunea Sa din 26.
Augustu si prin diplom'a-Si din 6. de-
cemvre 1861. totu acele cause ale dife-
rentiei limbei, datineloru si obiceiuriloru
Bucovinei de vecin'a Galitia, le numesce
de temei pentru desmembrarea de Ga-
litia si remanerea Bucovinei „pentru totu
deun'a” ca tiera de sine statat'oria.

Ei bine, precandu noi vedemu rapo-
tulu actualu alu Moldovei catra Turcia,
protectricea sa cea contractuala, ca ea
adeca, liber'a destinare sociala, iuridica,
besericesca si natiunale a poporatiunei
indigene din Moldova, nu o conturba, nu
o impede ca si nu o influentiéda in nici
o privintia: cine mai póte trage la in-
doiéla, ca si corón'a Austriei nu dóra
cutaroru fractiuni de poporatiune, venite
si adapostite in timpurile mai nóue in
Bucovina, si nu de dragulu acestoru
fractiuni au datu Bucovinei autonomi'a
politica si administrativa cu propri'a sa
dieta legislativa, ci pentru si'n favorulu
poporatiunei istorice a Bucovinei, care
ca „diferita de limb'a, relegiunea si dati-
nele Galitiei” cu buna séma nu e, si nu
póte fi alt'a, decâtu numai cea romana,
care e totu odata si propriamente autoch-
tona a Moldovei si Bucovinei.

Ne-am afia deci aici veniti la finea
constaterei dreptulu nostru istoricu si
naturale, ca Romani ce suntemu, in
parmentulu nostru asiderea romanu alu
Bucovinei; a dreptulu — antaiu acordatu
Bucovinei la cedarea ei Sceptrulu Austriei
prin proclamatiunea „statulu quo”; si
alu doilea, recunoscutu si exprimat des-
tulu de chiar prin patente supreme im-
peratesci, ca noi poporatiunea romana-
istorica a acestei tieri avemu dreptulu
nici alienabilu si nici anticuabilu de a ni
pastrá si desvoltá insusietatile nostre
natiunale, administrative si confesiunale
„diferite de cele ale Galitiei,” liberamente
dupa caracterulu si trebuintiele acelu
insusietati.

Cu privire deci la acesta basa de
dreptu, de nime tagaduivera, numai ne-
bunii chiar, ori reutatosii potu sê ne in-
frunte, ca noi cesti presenti inverstamu
pretensiuni de autonomi'a factica si vina
a tierei si besericeii noastre, facia cu cele
alte provincie ale Austriei!

*) Tractatele de conventiune între Turcia
si Moldova dovedesou, ca „Sultanulu se indato-
resce in numele seu si alu urmasiloru sei” — Le Sul-
tan consent et s'engage pour lui meme et pour ses
successeurs — vedi F. Colson „De L'état présent
et de l'avenir de Principautés” pag. 271. Ref.

sê vedemu in sa acum, de se impe-
deca si se angustescu in ceva aceste ale
nostru drepturi si libertati naturali, isto-
rice si acordate de Tronulu Austriei, prin
legile comune si fundamentale ale acestui
imperiu, in carele actualmente astadi ne
afianu. — Articululu XIX. alu acestoru
legisuna: „Tote poporele statulu sunt
egali indreptatite, si fia-care poporu are
dreptulu neatacabilu, a-si conserva si
cultura natiunalitatea si limb'a sa. —
Ega'a indreptare a tuturor limbelor
usate in tiera se recunósce de statu
in síola, oficiu si viet'a publica” s. a. Ér
Articululu XV. totu alu acestoru legi fun-
damentale de statu, dice: „Fia-care be-
serica si comunitate religioasa recunoscuta
in statu are dreptulu exercitarii comune
si publice a religiunei sale, ordinéda si
administréda afacerile sale cele interne,
singura; remane in stepanirea si usuarea
insitutelor, fonduriloru si fundatiuni-
loru sale menite pentru scopurile cultulu,
invetiamentulu si filantropiei, si substá
numai fiacare beserica, ca si ori care
societate, legiloru comune ale statulu.”

Éta dara, ca nici legile cele funda-
mentale de statu ale Austriei, si anume
cele mai nóue — din 21 decemvre 1867
— nu ni néga, nici alteréda drepturile
nostru ale poporatiunei romane, cele
naturali si istorice in Bucovina!

Care in sa din aceste drepturi le
avemu noi astadi si in fapta in propri'a
nostra tiera? — Nici unulu? — Si cu
acést'a si cu atát'a am semnificatu si
constatatu intrég'a nostra situatiune de
facia, relativmente si cea viitoria.

Acum sê cercetamu, cine si ce e
caus'a intréga a acestei situatiuni a nó-
stre facia cu nesce drepturi atátu de mul-
te, seriose si eclatante, ce ni competu —
asiderea atátu de anormale in intrég'a
Cislaitania? — Óre episcopulu Hacman
numai cu aliatii sei din taber'a guverna-
mentala si straina senguri sunt acea cauza,
ori si mai inca cineva?

(Incheierea va urma.)

O manifestatiune politica-natiu- nale si insemnetatea ei.

Din Baserica-Alba ni se repórta despre
o solenitate politica rara, am poté dice —
grandioasa, ce avu locu acolo domineca tre-
cuta — tota diu'a si tota nóptea. Cauta sê ne
marginimu a vorbi pre scurtu, caci atigendu
evenimentulu pré aprópe si directu chiar pre
redactorele acestei foi, seimu cáta neplacere
si superare are sê faca in tote partile unde
acestu personagiu inspira atát'a temere si
ingrigo.

Am publicatu la rondulu nostru convo-
care a alegatoru si reprezentanti ai alegatori-
loru din cerculu fostulu regimentu serbu-
banaticu, pe diu'a de domineca, pentru o con-
ferintia candidat'oria. Cea-ce noi n'am spus
este, ca de vr'o 10 zile pe fie-care dia ni sosiáu
telegrame si epistole, in cari sê staruia: „sê
vina Babesiu cu orice pretiu in mediloculu po-
porulu, ce-lu astépta cu celu mai infocatu doru
ca sê-i manifeste semtiemintele sale!”

Domineca demanéti'a Babesiu a descala-
catu la gar'a Bisericeii-Albe, intempinatu si
salutatu de o deputatiune serba si romana si
petrecutu la cortelu, unde indata i s'a pre-
sentatu comitetulu electoralu-centralu serbu-
romanescu, salutandu-lu si rogandu-lu ca sê
onoredia conferintia alegatoriloru cu presen-
tia sa.

Pe la 11 óre o deputatiune de 20 mem-
bri din conferintia veni de-lu conduse in adu-
nare. Strat'a capitala érá indesata de poporu,
curtea si sala cea spaciósa „Mecinu” érá
atátu de plina, incátu a costatu multa oste-
nela pona sê petrunda deputatiunea cu Ba-
besiu — in mediloculu ei, intre cele mai
frenetice urári de — „jivio” si „sê traiesca”.
La una miia se pretinesce numerulu celoru
din sala, si la inca mai multu numerulu ce-
loru din curte si coridoruri, cari nu mai aveau
locu in curte. Erau pe diumetate serbi,
éra cialalti amestecati, romani si nemti.

Áci presedintele, dlu Bredvarovicu, in-
tr'o alo utiune serbesca, essaltatoria de inime,
apuse ca: adunarea a aclamatu de candidatu
natiunale opusetiunale pre Babesiu si-lu rogá
sê primésca candidatur'a.

Babesiu — dupa salve lungi si infocate
de „jivio” si „sê traiesca,” cari resunau din

sala prin coridoru, pana 'n curte si a lungulu
stratei, — multiami mai antaiu serbesce, ma-
ioritati alegetoriloru, apoi romanesece, adre-
sându-se pré-amatulu poporu romanu, din
alu carui sinu a resaritu, — in fine, la cererea
alegetoriloru germani, intr'unu, discursu mai
lungu, in limb'a germana esplicandu si ilu-
strandu cu ossemple — punctele fundamentali,
atátu de multu suspiciunute si mistificate de
contrarii programei nostre natiunali.

Aceste splicari si ilustratiuni — se dice,
ca nu numai ar fi satisfacutu, ci chiar ar fi
incalditu si cuceritu inimele nemtiloru. De-
stulu ca in aceea-si diua dupa médiadi toti
alegetorii presenti se pusere a indupleca pre
Babesiu sê nu plece sér'a catra casa, ci si
mai remana pana manedi impreuna. Urmi
apoi sér'a la 8 óre unu conductu cu facile, cu
nemeróse stindarte natiunale mici si mari,
cu musice si cu choruri de cantareti, cu ora-
tiuni si urári de bucuria, — cum abia s'a mai
veditu vre o data in acelu orasiu; ér dupa
acést'a avu locu in sal'a berariei unu ba-
chetu numerosu, la care partecipara si alega-
tori germani numerosi, toastandu impreun
pentru candidatulu natiunale, pentru interesu
comunu ale poporulu de ori-ce limba si pen-
tru necesitatea de fratietate si solidaritatu
tuturoru elementelor democratice — in contra
reactiunei.

O parte din societate, cu candidatulu,
la 11 óre s'a indepartatu, petrecendu-lu pe
acést'a pana a casa; cealalta parte a romanu
desfatandu-se pana demanéti'a.

Mane-dia elit'a inteligentiei petrecu pe
Babesiu pana la gar'a drumulu feratu, unde
despartirea se fece in celu mai expresivu moda
de cordialitate.

Pe ori unde drumulu de feru atinge
otarale comunelor nostre, poporulu asteptá
trenulu cu facile si cu urári entusiastice; a nu-
me in comunele: Biserica-rosia, Iasenou,
Grebenati si Duplaia.

Si acuma sê întrebamu si sê spunemu,
ca — ce óre va sê dica acesta manifestatiune
grandioasa?

Va sê dica: total'a si cea mai inver-
sata nemultiamre si neincredere a acelu poporu
facia de regimulu magiaru si de politic'a sa!

Regimulu magiaru si organele sale —
din capulu loculu, dar a nume la insierie
alegetoriloru — atátu de brutalu si scanda-
losu, nedreptu si fora de lege s'a portatu, in
cátu nu essiste sufletu de omu onorabilu, ce-
rele sê nu se semta amaru vatematu si re-
voltatu!

Dintr'unu cercu de peste 95000 de le-
cutoresi — fórté avuti si dintre vr'o 15,000 de
cetatieni cu destula calificatiune, ce s'au in-
frecisiatu sê se conscrie de alegatori, pe nero-
mani si nesarbi ii-au inscrisu pe toti, pe ro-
mani si serbi — sub cele mai de nemic'a pro-
teste si prin cele mai miserabile intrige si
violentie, ii-au respinsu cu mile si au con-
scrisu abia cam cova peste trei mi; reclama-
tiunile nu numai ca nu le-au luat in séma,
ci — audi lume si te indigna! — duoi-trá
ómeni din comitatu, in locu de comitetulu cen-
trale, cu usiele incuiate, revedindu listele, fore
a se fi redicatu vr'o reclamatiune in contra-lu,
au mai stersu — in modu chiar nerusinat in
vr'o 1800 de alegatori dintre romani si serbi,
numai ca pre cei 85,000 de serbi si romani sê
ii devalve la nemic'a si ca sê-i despóda de
dreptulu loru de alegere!

Nici o forma legala nu s'a ténutu si nu
se tienne; volnic'a si forti'a sunt — legea
domniloru; tóte, pentru ca — domni se temu
si tremura de o alegere natiunale, de reciesca
unui omu, carele li-ar demascá faptele nait-
tea lunei, ar — areta, ce mintiuna mare eia
— oonstitutiunea, libertatea, dreptatea magiaru.
Deci dara, precependu acést'a pré bine popu-
rulu grantiite, forti'a si volnicia loru, éla
fora diferentia de natiunalitate, striga: „sê
traiesca Babesiu,” „jivio Babesiu!”

Regimulu prin neghiobi'a sa si a orga-
neloru sale s'a pusu intr'o alternativa cátu se
póte de urita: de invings poporulu, domni ste-
panitori sunt batuti si discreditati cu rusine;
de invinge candidatulu guvernulu, contele
Bissingen, pr.n medilbece cunoscutu, — apoi
85,000 de poporu granicerescu remane vatematu
si dusimanu de mórté si — urmárele potu sa
fia fatale; caci granicerii nu sunt ómeni, cati
sá nu scie spuce lunei si Imperatulu —
adeverulu. Tieneti minte! —

Banatu, in 23 octobru 1873.

Acel care voiesce să fie folositorul națiunii sale, pururi să tîna în auspiciile scelerului sei, — reulu, morbulu, ce bantue corbulu nationalu. Vorbe de gloria, de fala și de lauda, acolo unde nu este, facu numai ciarlatani.

Daca Francia eră mai bine cunoscută, mai bine studiată și pricepută, nu ar fi devenit invinsă și devastată atîtu de cumplitu. Dar ciarlatanismul eră la culme, și elu i surbea totu de gloria și putere; pre candu ea german'a a fost plină de pecate și morburu de marte. In tocmai ca să imperiulu Romanu, candu din pocalulu marisai sale s'a fost învinsu! Alcum a facutu Germania, precauți și moderată.

Si eu, pe acestu terenu de cugetare și de activitate sanatoasă și morală, asi dori să vedu națiunea română — atunci, candu voiesce a se arăda dîm pulberii rusinei și a-si salvă stindardulu culturii și marisai strabune; atunci candu din decadint'a servila voiesce a se emancipă spre unu viitoru plinu de demnitate și barbatia.

Moravurile noastre nenaturale sunt naștute de nepotintie; de aci nedisciplin'a în toate lucrurile și chiar nedisciplinabilitatea; — și eu credu să ne potemu reculege, daca nu vom sterpi din temelie toate viciurile, toate modalitățile de traiu, de cugetare, cu unu evenimentu de esistență ce miră și servitute și popularia natională.

Cu acestu traiu, abia am facutu mai mult decătu — am sustienutu gl'ia în decadint'a, în care a fost înainte de seculi. Nu potemu dice că am emancipatu nemicu, afora de ce d'ora timpulu, s'eu p'ote — porunc'a stepanitoriloru ni-a impusu. Pr'eu pucinu terenu de viață a națiunii acum în seculu alu XIX.!

Si daca organismulu nostru va fi totu rău de desolat, pe cum în momentu se măsoară; daca seriozitatea noastră de națiune și fi totu în pubertate, atunci pr'eu pucina speranță ni remane [de salvarea stindardulu nostru, cadutu în manile vecin'oru mai rău decătu noi.

Nu e zelu de sacrificie, nu e zelu de reverență am'ore natională; ne bantue inșar — lacom'a și fanfaronad'a; — am'ore și traimu toti pe mare, dar suntemu nepotintii și așteptămu — „murea n' gura“ din gură!

Să-mi fie permis a mi explica, a-mi lămurii ideiele, spre a ar'ea după esperintiele mele, că — unde se manifesta mai cu s'ema lacom'a noastră aceste trei pecate, și de unde bantue sterpita — prin ori-ce medil'oce, fora mare.

Lacom'a este generală; dar ea s'a făcutu proprietate și virtutea per exelentiam preotiloru nostri, *) cari în prim'a linia sunt organele ce sustienu și cresc corpulu nationalu. Pentru că sunt mai vitrege timpurile în Ungaria și afacerile noastre, ca să potemu să d'upa voia și placere o alta societate s'eu organizare mai consciințioasă, mai natională, și corespunziatoriă lipseloru poporulu nostru — cadu mai vertosu pre umerii ei!

Dar de candu preutimea a datu în lăcom'a ne vine a crede, că a perdutu multu de meritele sale trecute, și vedemu în populu nostru să viitorulu lui, dar și vedim preutimeii apunendu cu pasi rapedi.

Noi multu reu atribuim preotiloru. Si în istoria va fi nepartială, va trebui să se medie urmatoriulu pasagi în col'onele seculu presentu: „Eră unu timpu, candu preotimea noastră persecutată, s'ermana, desconsiderată, a suferitu multu, și în suferințiale ei avu

grige de poporulu romanu; dar totu ac'est'a preotime, în timpurile urmate mai usiore, a lasatu din moravurile strabune, s'a datu lacomiei, s'a despartitu de turma, carea apoi a picatu preda intrigelor straine și ne mai potendu poporulu suportă grelele urmări ale lacomiei, — s'a desbinatu în două tabere contrarie de marte, un'a alteia.

Acestu meritu eu-lu atribuiescu preotiloru nostri: Căci asi vedemu, că nici unu misionariu la Luther, Calvinu etc. cu revelațiuni extraordinare, nu a cercetatu poporulu nostru din Banatu, ca să destepte mintile pentru vr'o reforma. Totu ce a fost, a fost unu refugiu, pentru lacom'a preotiloru!

Eu credu, că este adevratu; nu facu esagerări nici imputări. Istori'a trebuia să fie nepartială și justă.

Noi nu am fi contrari între imp'eurările de facia, dac'a națiunea ar fi despartită și în mai multe religii, condusa de barbati cu capacitate și de am'ore natională; pentru că am profită de mai multe puteri, institutiuni, și nai'a esistenței noastre ar ajunge mai curendu la portulu doritu. Dar pe cătu timpu vedemu, că intrigele facu din o parte un'alta, spre a ne bate noi înșiși cu armele noastre, pe cătu chilipirile preotiloru se vedu a se 'ncuibă cu ideie contrarie esistenței noastre, — nu potemim dori ca noi Banatienii să fim amici desbinărilor religiozitate, nici că potemu să suferim noi pe aceia, cari prin lacom'a, devenindu unelte inferniale ale stepanitoriloru nostri, contrari de marte a binelui și progresulu nostru nationalu, — prov'oca poporulu a decide de sine și a face reforme, ce periclită corpulu nationalu.

Trebuie opritu reululu; trebuie pusu capetu lacomiei, căci este contrariu de marte binelui nationalu!

Nu voim să banuim nici o parte, nici chiar interesele private ale vre-uneia persoane; căci vorbim în generalu, de principia nationali, cari au a face reforme în poteriile noastre nationali; și candu diu, să restringem între limitele dreptulu lacom'a preotiloru, o facu pentru, ca să nu ni slabescă corpulu și spiritulu nationalu, de la cari ni depinde esistența.

Fie-mi permis a înregistra unu respectu.

Mai pretotindem la noi în Banatu parochiele sunt binistoru prevedute. Este una sesiune de 34 de jugere pamentu, care aduce în ani buni 5, 6, 7 și 8 sute de florini, dar și mai multu, dac'a preotulu se pricepe la economie. **) Ei bine; una sesiune de pamentu nu este destulu pentru unu preotu? Pentru ce este de lipsa în fav'orea lui o alta dare pe popor? — pentru ce unu biru greu? Pentru ce mai și st'ole mari, pana la ridiculositate, pe cari poporulu abia le mai p'ote suportă pe lungu altela ce are d. es. darea statulu, darea comunala, darea episcopulu, docintelui, protopopulu, siosselele, dolmela, vacariulu, purcariulu, stavarulu, gradinariulu, patrol'a de noapte, plivitorii, saporarii, cosarii, culegatorii, finantii, etc. și pe langa acestea mai alte sarcine și servitute publice; candu vinu toate acestea gramada, și apoi printre ale și preotulu cu saculu la podulu omului, unde abia mai sunt ore cari bucate de sementia, și preotulu le duce și ac'estea, — remanu copii plangendu și romanulu nostru blastemandu și injuradu! — Trista scena, dar adevrată!

Am vedutu în persoana; stol'a venerabilulu consistoriu din Aradu, este bine descrisă și specificată; potemu dice umana. Ac'esta sistema de aruncu să se observe, să fie afisată pe usi'a bisericii, ca să se pricepa, și să moderede lacom'a preotiloru, — nu ar mai costă una ingropatiune 30—40 fl. v. a.!

Am vedutu, preuti avuti, bine crescuti, mancandu la pomene, amblandu cu cosiar'a după oue, fuiore și colaci, și cerendu din casa omului totu ce vedu ochi și ce-e posibilu a duce în spinare, cu beti doi scolari și cu crasniciulu.

Ei bine, ac'est'a se potrivește, candu și statulu opresce cersitoria?

*) Dar castiunea se privește din altu punctu de vedere; preotulu are copii la școlă și fete de maritat, și — întreținerea casei trebuie să fie modelu pentru popor! Firese că — dlu autoru consideră pe preota numai din punctulu de vedere alu pastorulu și 'si-pune sufletulu, se sacrifică pentru turm'a sa. Dar în diu'a de astadi — atari sunt f'orte rari! Noi sam dori să-i avem, și de acea publicăm cu placere of'ări, critice, ca c'esta de facia.

La noi unu economu cu unu patzariu de sesiune, s'eu 8 jugere de pamentu, dac'a pune ore care truda, traiesc f'orte bine; er care are una sesiune pamentu, este omu cu stare, omu avutu, traiesc ca unu domnu, numai preotulu mai are lipsa de biru, st'ole și altele, ca să p'ota traf și spune la lume că: este reu dotatu și e vai de elu! Pentru biru preotulu nu face nici unu servitiu, căci t'ote, t'otele și se platescu chiar și pascaliele. Apoi pentru ce birulu?? În unele locuri mai t'ienu și sesiunele parochieloru reduce, fora ca să-si mai aduca aminte, că ar trebui și pentru altele și altor'a! Aman, dnii preoti — nu numai ar traf, ci ar mai și agonisă; apoi — bine; [dar mai antaiu ingrigiesca de emanciparea și bunastarea națiunii, și atunci — va fi; pana atunci potemu dice că — lacom'a preotiloru s'a facutu proverbială!]

Ac'esta stare trebuie regulată, căci — nu se mai p'ote suferi, ca lacom'a preotiloru să ne reforme religiozitate, și să ni faca dauna nereparabile în corpulu nationalu!

Trebuie poporulu romanu, pusu pe unu terenu, ca să cugete bine despre conducători sei, bas'a principala, pe care apoi se p'ote edifica: constantia, firmitatea de caracteru om'ni'a, am'orea de națiune și de patria, fora de cari însusiri nu se p'ote face progrese de cultura — căci asi pe cum stămu nu stămu, ci suntemu în decadint'a urita; nu stămu nici chiar acolo, unde stau predecesorii nostri înainte cu 100 de ani, și noi înainte cu 25 de ani; unde se află poporulu sub Horea și ne află mu noi sub Iancu.

Despre fanfaroni și fanfaronade, voi discuta candu se vor incepe balurile nationali; era despre negrigintia — colo la v'era la voru, candu fratutiulu nostru triera cu boii. — ARGUS.

Sibiu, in octobru 1873.

(Nimicu mai reu în lume, decătu a nu-si cunoște cine-va p'usetiunea și chiamarea sa.) În momentulu de facia, candu prin sistemulu celu demoralizatoriu dualisticu, activitatea noastră politica natională este cu totulu nadusita, candu ori-ce întreprindere, ba celu mai micu evenimentu și pasu alu nostru este timbratu — se tradare și planu anticostitutiunalu. Planu de a surpă statulu ungurescu, — de ce să nu ne interesăm mai multu de terenulu ac'est'a, care ne chiama pre totu la lucru? de ce să nu desvoltăm mai mare activitate acolo, unde mam'a noastră biserica ne dă la toti aceleși drepturi și ne impune aceleși detorie? de ce să nu urmăm, cu mai mare consciințiositate vocii cei blande a acestei bune mame a noastre, desvoltandu pre terenulu ei o activitate și energie, cătu se p'ote mai mare?

Sun securu că f'orte multi vor fi, cari vor trage la critica aceste întrebări puse de mine, ba d'ora vor ride chiar de ele argumentandu pre firesce, în modulu cunoscutu și îndatenu astadi, candu f'orte multi sunt, carora li place a dice: că — a se ingrigi astadi ba și numai a vorbi de biserica, este unu lucru în daru; s'eu exprimat în modu jidanescu, — este unu lucru ce nu se platește! Să lăsăm noi biserica ca pe unu institutu, căruia i-a apusu steu'a deodată cu evulu mediu, și o lăsăm popiloru; ei traiescu dintr'onsa, ei și grigiesca de dens'a; er pentru noi sunt — destule lucruri mai seriose, cu cari avemu să ne ocupăm.

Da, asi este; au dreptu ceice argumenta astfoliu: ba p'ote că în unele state și la unele națiuni din lume au și detorintia om'ni'i a argumentă în modulu indignatu, fiindu impregiurările mai în totu loculu de alta natura. La noi inșu, unde biserica are o misiune at'atu de mare de implinitu, unde ea e singurulu asilu, s'eu locu, în care mai potemu respira liberu; credu că am totu dreptulu atunci, candu mi place a sustienē că, atari reflexiuni nu pota avē locu; ei — tocmai din contra. D'ora noi acum, candu — precum am disu, și după cum e în genere cunoscutu, nu ne vom ocupa seriosu de biserica și terenulu ce ni-lu deschide ea, alu luminării poporulu, apoi ne vom deprinde cu totul la indiferentismu facia de interese vitali ale noastre și nu vom potē fi nici odată gata la vre unu lucru mai mare pentru cause comune ale multu persecutatei noastre națiuni.

Astadi avem în biserica constitutiune. Ca să p'ota fi inșu ac'esta constitutiune în adev'ru filosofica pentru noi, apoi trebuie să ne pregatim poporulu pentru dens'a. Pentru

ca, precum orice dreptu celu are cineva, d'ora remane neusuatu, nu p'ote aduce nici unu folosu, asi și constitutiunea bisericii noastre, nepracticată în modulu, care 'lu prescriu liberalale ei institutiuni, nu numai că nu ne va aduce nici unu folosu, ci dincontra p'otesē devina chiar periculosa.

Ei bine! Dar ore cine este chiamatu a pregati poporulu pentru ac'esta constitutiune? Cari sunt factorii principali, chiamati a lucră în prim'a lini'a în ac'esta directiune!

Apoi aici fora multa filosofia trebuie să respundem că: organele de publicitate ale bisericii noastre, ca unele ce și tragu viața și sustinția lor din biserica tocmai spre scopulu de a desvolta, propaga și aperi institutiunile noastre bisericesci și scolari, a explica poporulu totu ce se intempla și are a se intempla în viața constitutiunii, a combate orice abusu și nelegatitate s'ar intempla în biserica, și altele de atare natura.]

Cam acestea ar fi după modest'a mea parere misiunea unei foi bisericesci. D'ora inșu unei atare foi, după ce si-a implinitu ac'esta detorintia cu scumpetate și succesu i-ar mai remanē inșu destulu timpu de a se ocupa și cu castiuni politice, ca cu at'atu să se faca mai interesanta și mai placuta; atunci ac'est'a ni ar fi unu ce cu at'atu mai placutu și inșu eu credu, că atunci în adev'ru am fi detori a face și acte de marinositate, unu lucru at'atu de placutu d'ora de foile noastre bisericesci, atribuindu-li chiar și merite.

Să vedemu acum inșu, cum se are lucrulu în realitate? Si cum 'si sciu cunosce și apretiu aceste organe ale bisericii noastre p'usetiunea și misiunea lor?

Biserica noastră rosaritona aici în statulu austro-ungurescu are două foi bisericesci: „Lumina“ și „Telegrafulu Romanu.“ Ambe sunt platite și sustienute de biserica, pentru ca să și lucre pentru dens'a. Despre cea d'antai nu voi să vorbescu, pentru că nu o cunoscu destulu de bine, ci decamdata am a observă numai at'at'a, cătu 'mi este cunoscutu din isvoru securu, că redactorele respunditoriu alu acestui organu, nu sciu după care lege de comptibilitate, ocupa dejă trei oficie acuma, er pentru viitoru se lupta și pentru alu patrula, t'ote cu c'ate o dotatiune de unde se vede că — s'eu nici unulu dintre aceste oficia nu dă în sene ocupatiune destula, s'eu că — celu ce le implinesce este unu — nesdravenu de omu!

Dar — trecu a examina, cum si-scie implini misiunea „Telegrafulu Romanu“ — inand de basa portarea lui facia de publicu în timpulu mai recente, în cependu dela m'orta „marelui Andreiu“, fundatorelui acestei foi.

În data după acea m'orte, „Telegrafulu Romanu“ si-a uitatu cu totul de p'usetiunea sa și s'a facutu instrumentulu orbu alu unui sengurn omu, care — gonindu unu scopu de înaltare a sa, orbitu de ac'esta patima, și luă refugiu la cele mai murdare medil'oce, desconsiderandu și batjocurindu totu ce este onorabilu și demnu de stima în mediloculu bisericii și națiunii noastre intr'at'ata, în cătu a indignatu și pre cei mai buni ap'eratori și chiar protectori ai sei.

De securu că Onorat'a Redactiune a „Albinei“ nici decătu nu mi va luă în nume de bine, apucarea de asta data de retacirile și murdările Telegrafulu Romanu, mai cu să ma după ce sciu ca dlu redactore respunditoriu a dechiaratu ocașionalmente, pre candu se află inșu aici în mediloculu nostru, cumca țione de lucru sub demnitatea sa, a se ocupa v'reodata de murdările, denunciatiunile și mintiunile onor'u om'ni fara consciință; eu inșu trebuie să o facu ac'est'a, în acea firma speranția, ca d'ora voi potē contribui la îndreptarea marelui reu, de care patimesce demnitatea bisericii noastre.

Dupa memorabilulu actu de alegere, — carele ori cătu tindu totu om'ni de la Telegrafulu a-lu mistifică și falsifică, totu va avē consciințele sale naturali salutarie; „Tel. Rom“ si-continua și mai departe drumulu seu, voindu a derogă demnității congresulu prin aceea că, ac'est'a n'ar fi voitu a luă actu de marinositate candidatulu seu, care în un'a din sedintiele congresulu, după cum er „Telegrafulu Rom.“ ne spunea, a disu: că densulu lu ce de 18 ani a fost în giurulu metropolitanulu repasatu; cunosce greutatea sarcinii și cere a fi afara de ori ce combinatiune!]

Ac'est'a este actulu de marinositate alu d'ora dela „Telegr. Rom.“ Judece acum.

origine exista ore acolo *marinimositate*, unde cine va nechiamatu, ocupa timpul celu scumpu alu unei adunari, pentru ca se spuna si arete necapacitatea sea? Acest'a nu a fost nicio decata de lipsa, pentru ca congresulu o scia deja forte bene.

Faca-si din acestea on. publicu sentint'a asupra capacitatii si marinimositatii dloru dela *Telegrafulu*.

De atunci incoce nu am mai auditu vocea „*Telegrafulu Romanu*,” pentru ca colonele lui le a ocupatu din inceputu pana in fine numai traduceri si reproduceri din alte diarie, si adeca: totu tractate de politica iralta din tote partile lumii, er candu fu vorb'a de a lua notitia despre vreunu actu insemnatu bisericescu, scuse ca nu a avutu nici tempu nici spatiu a-se ocupa de elu, cum facti adeca cu ocaziunea banchetului dela instalarea metropolitului.

Sub aceste impregiurari eu nu maipotu dice al'ta, decatu ca organele competinti, se benevoiesca a- si face detori'a facia de „*Telegr. Rom.*” si deca credu densele, ca „mai este de indreptatu, se lu indrepte; er de nu, se urmedie cuvintelor sf. scripturi, care dice: *ca totu pomulu es nu aduce rod'a, se taie si in focu se arunca.*”

Sum securu, ca domni' cei marinimosi dela „*Tel. Rom.*” mi voru dice ca am scrisu aceste din vr'o invidia seu din resbunare; ii asecuradiu iusa de acum ca aceea ce am scrisu, am scrisu ca „se-le aretu, ca deca avem in biserica constitutiune, apoi trebue se scimu ce se intempla in biserica, si deca scimu, se le aretam, ca lumea nu este si nu pote fi indiferenta facia de abusurile nimenui.

Se finceu deci esprimendu cuvintele atatu de indatinatela popuru nostru: *S'au dimu de bine, ca de reu am auditu destulu.*

Unu fiu alu bisericii.

Lipova in octomvre 1873.

Ca resunetu la cele publicate in Nr. 79 alu „*Albina*,” referitorie la reorganizarea preparandiei nostre nationale din Aradu — mi permitu a scrie urmatoarele:

Deca mai exista in peptulu nostru o schinteia de iubire catra cultur'a nationale si nu voimu a ni lasa infectati de veninulu celu noigatoriu aln strainismului, carele a pornitu a curge sir'ia pre tote vaile si campiele romanime; — deca pricepem si suntemu inspirati de vocea timpului, care striga cu tonu puternicu: *„Voi de aceea natiune, care n'are factori, aperaturi si luminatori.”* Atunci sinodulu eparhialu, electoralu — ce cade in 11 noemvre a. c. este chiamatu a-si lua de problema si reorganizarea acestui institutu, dandu-i totu spriguulu posibilu si redicandu-lu la inaltimea timpului, ca pre unu foculariu, ce ni dede in decursulu timpului celu mai mare contingentu de factori si luminatori nationali!

Pedagogii cei mai renumiti au afirmatu si este irrevocabila asertiunea, ca: *„Poterea invetiatoriului sta in metod'a sa!”*

Problem'a institutului nostru pedagogicu este: a cualificat invetiatori pentru scolele nostre populare, invetiatori in adeveratulu intielesu alu cuventului, va se dica a ni da barbati, cu destule cunoscintie, cari se pota instrua cu usiurintia, si cari se pota face pre totu romanulu capace de a sci carte.

Resultatele de pana aci — n'au corespunsu pe deplinu acestui principiu pedagogicu — va se dica, nici pe diumatate din preparandii nostri cati absolvara, nu se bucurara de rezultate insemnate pre caria invetiatoresca; caci li lipsia „*metod'a practica*” carea o ascultasera numai in teoria. Deca insa totusi se bucurara unii de rezultate, apoi nu teoriei din preparandia au de a o multiam, ci diligentiei si incordarei loru spirituale private prin prassa de ani.

Fienduca este insa deja argumentatu si constatatu, ca numai cu greu — si nu totu insulu este capace a aplica teori'a in prassa, apoi orice teoria fara de prassa nu este de ajunsu nicairi, cu atatu mai pucinu in educatiune, unde se atere atatu tactu spre a pote ajunge la ceva; apoi primul pasu — la reorganizarea preparandiei nostre din Aradu este: intemeierea unei scole elementare de modelu — in care tenerii preparandi — ca fi-

uori invetiatori — pre lenga instructiunea, ce o voru capeta in tote dilele — din obieptele depropunere in scola; se aiba ocaziune totudeodata a vedea si organismulu si prevederea interna a unei scole bine intocmite, se se esereite in disciplin'a, tactulu si manier'a, ce au de a observa ca crescatori si invetiatori.

Constatediu, ca numai astfelu prevediutu — acestu binecuventatu institutu alu nostru, ni va pote da pe viitoriu — unu adeveratu si specialu contingentu de invetiatori si luminatori, dupa cum dorimu.

Er in catu, ca se paralisamu cu incercarile de recrutare, ce se eserecudia din partea institutului de statu de asemenea categoria — prin favorurile ce se dau din partea statului pentru ascultatorii de pedagogia, ca se ne salvamu omenii si interesele; ar fi bine se se crede si cate va stipendie pentru cei seraci, dar talentati — caci lips'a de mediloce pune mare pedeca progresului nostru nationalu. —

Cugete deci totu insulu seriosu, ca or'a a 11. a batutu, deci: la lucru, caci caus'a nu suferu intardiare!

Ionu Tuducescu
invetiatoriu.

Prescurtari de corespondentie.

Din partea *junimeii romane studiose la gimnasiulu din Sarvasiu* ni se tramete o corespondentia, prin carea se face cunoscutu, ca acesta junime s'a constitutu intr'o societate de lectura. Salutamu cu bucuria acestu pasu, ce ne demunstra ca tenerimea nostra incepe totu mai multu a deveni conscia de detorintiele, ce le are catra mama sa natiune. In lips'a de institute nationali, tenerimea nostra in mare parte este silita a face studiale in institute straine, unde nu pote ave nici de catu ocaziune de a se cultiva si perfectiona in limb'a materna. Avisata fiendu deci in acesta directiune numai la sene, nu pote face mai bene, decatu numai prin infintierea de atari societati. Recomandamu deci junimeii nostre din tote partile formarea si sustinerea de atari societati; er societatii din cestiune i dorimu celu mai bunu succesu. —

Din *Timisot'a Fabricu* ni se tramete din partea mai multoru maestri o corespondentia lunga, in care unu preotu de acolo se acuza de unu omu ce nu si pricepe chiamarea sa si care prin portarea sa era nedemna instraina pe credintiosii nostri totu mai tare dela biserica, aducendu-se inainte cu acesta ocaziune si acca impregiurare ca respectivulu dnu preotu ar fi defraudatu chiar si din banii bisericii. Marturisimu ca de catva tempu incoce atatea invinuiri ne vinu din tote partile asupra multor'a din clerulu nostru, incatu nu ne mai ierta timpul nici a-le mai ceti, necum a-le publica, si deca foi'a nostra s'ar ocupa numai cu de acestea, nici atunci nu am fi in stare a-le satisfacе tuturoru acelor'a, cari ni ceru spatiu in colonele ei. Pe catu de cu durere luamu insa publice notitia in foi'a nostra despre atari fapte ale astorfeliu de bisericani de ai nostri; pe atatu ne intarimu insa totu mai tare in credintia, ca poporul nostru incepe totu mai multu a-si cunosece drepturile si detorintiele, ce i le da constitutiunea bisericii nostre. Poporul nostru dela natura este inzestratu cu o buna minte, cu care deca ar fi bene condusu, ar pote incepe lucruri mari; multi bisericani de ai nostri insa nu cugeta la altceva, decatu la medilocele prin care ar pote numai se-si marésca pungele loru, er de necagitalu poporu alu nostru nu se interesedia nici decatu. Noi nu avemu nimica in contra, ci dorimu ca preotii nostri se poseda o stare mai buna materiale; se ajunga insa la acest'a prin mediloce oneste, de cari sunt destule, er nu prin defraudarea baniloru bisericii si prin instrainarea credintiosiloru nostri de catra dens'a. Relativu la casulu specialu de facia, punemu la inim'a dlui preotu a grigi mai cu scumpetate de oficiulu densului incredintiatu, si a nu face din biserica, unde este chiamatu a propaga lumina si morala, isvoru de neplaceri si instrainare a credintiosiloru nostri de catra densa. —

Din *Sibiu* ni se tramete de catra domnulu concepistu advocatiale I. G. Popu o corespondentia, in care densulu spune: ca la rogarea comitetului, ce a arangiatu balulu

junimeii romane din Viena prin trametera a doue liste si adeca sub Nrii, 7 si 8, a colectatu si tramesu o suma de 34 de fl. Pentru ca insa densulu pana acum nu a vediatu nicairi publicata acesta suma, ca se-se rectifice inaintea contributoriloru, roga pre comitetulu arangiatoriu din Viena, a constata publice primirea acestei sume, si in modulu acest'a alu libera de acesta grigia. —

Varietati.

Junimea romana din Aradu
aragiadia unu balu, in sala otelului la „*crucea alba*,” luni in 12/22 noemvre a. c. cu ocaziunea alegerii de episcopu. Scopulu fiindu filantropicu, este invitatu onor. publicu din locu si de prin prejuru a participa catu mai numerosu. Ofertele au a fi tramise catra dlu presedinte alu comitetului de balu *George Dogariu*, strat'a Teleki, seu catra cassariulu comitetului *George Popoviciu*, strat'a santului Stefanu, nr. 8. —

(*Reuniuni de tierani.*) In Stiria se formedia continuu reuniuni de tierani cu scopu de a pote procura masine inlesnitorie de lucrulu economiei rurali. Diariulu „*N. Fr.*” Presse nu se pote bucura nici de catu de acestu incidentu si sustiene ca atari reuniuni ar ave de cugetu a se ocupa cu lucruri anti-constitucionalu. Noi nu cunoscemu mai de aproape aceste reuniuni si nu scimu, deca ele vor fi avendu si scopuri secrete. Ceeace tienemu noi demnu de apretiuitu la acele reuniuni este scopulu loru principale atatu de maretiu: *de a introduce reforme pe terenulu economiei rurali*, unu lucru ce trebuiesce astadi respectatu de facare omu. La noi romanii inca se semte de multu tempu lips'a de atari reuniuni. Noi cu tote impregiurările cele fatali, in care am traitu si traimu, totu mai avemu inca pucinu pamentu.

Ca se potemu insa folosi si exploata mai bene productivitatea acestui pamentu, este neaperatu de lipsa a introduce reforme in modulu de a lu lucr'a. Individulu senguru in partile nostre, intielegendu aci pro Romanii din Ungaria, Banatu si Transilvania, cari preste totu luat sunt numai proprietari mici, nu o pote face, este lipsa deci de puteri unite, de reuniuni.

Atragemu deci atentiunea carturariloru nostri asupra acestu incidentu, recomandandu-le din tote puterile a lucr'a in acest'a directiune. —

(*Unu seminaru pentru studiulu limbiloru orientali*) s'a incuviintiatu a se infintia, la propunerea ministrului presedinte, de catra Maicostatea Sea, la universitatea din Buda-pesta. In acestu seminaru se voru pregati tenerii, pre langa limbele orientali, si pentru servitiulu de consulatu si de diplomatie. La acestu sominariu se voru aduce in casu de necesitate si puteri straine.

(*„Robinsonu,”*) prelucratu de d. G. Popa, se afla depositatu spre vendiare si in *Nasendu* la d. prof. gimnasiale *Art. P. Alexi*.

Unu esemplariu brosiuratu costa 60 cr. legatu tare 75 cr, er elegantu 1 fl. v. a. *Dela 10 esemplarie se da unulu rabatu.* —

(*In Societatea Petru Maioru,*) Domineca in 9 noemvre Petru Hiesiu va disert'a despre „*Ocupatiunile dilnice a vechiloru Romani*,” dupa Cantu Cesaru. Inceptulu la 4 ore.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu.

In urmarea resignarii parochiului *Ioanu Serbu* din comuna *Rudaria*, protopresviteratulu *Mehadieii*, se deschide Concursu pana la 11 noemvre a. c. st. v. in care dia se va tiene alegerea.

Emolumentele sunt: 150 fl. v. a. in bani gat'a ca salariu conventionalu pentru servitiurile parochiali; — afara de acest'a una sesiune completa de pamentu si alte venituri parochiali legali, nesubsumate in salariulu mai sus atinsu.

Doritorii de a ocupa acesta parochia, au a-si tramite recurselne instruate in intielesulu statutului org. pana la terminulu prefiptu, si

adresate catra Comitetulu parochialu, sub scriisulu protopresviteru *Ialu Mehadieii la Orsova-vechia*.

Rudaria in 7 octomvre 1873.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu mine

Mihailu Popoviciu, m. p.

3-3

protopresviteru.

Concursu.

Pentru vacant'a statiune invetiatoresca din comuna *Oresiatiu*, cottulu *Temesiu*, cottulu *Carlsdorf* se eserie concursu cu terminu pana la finea lunei octomvre c. v.

Cu acestu postu sunt impreunate urmatoriele emoluminte si conditiiuni:

1. In bani gata 300 fl. v. a. si 2 fl. 10 cr. spese scripturistice;
2. Unu jugeru de pamentu aratoriu cu quartiru liberu, cu gradina de legumi;
3. Competentii sunt detori a propunere scoala in limb'a romana si serba, dreptu aceea se cere, ca se fia bine calificat in ambele limbe susu amintite;
4. Alesulu invetiatoriu mai are de a propune scolariloru totu in ambele limbe si cantarea bisericesca, si a cant'a inam la tote functiunile.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt avisati, a substerne recurselne loru, bine instruate, catra *senatulu scolariu localu din Oresiatiu*, prin Onor. judetiu cercualu din *Carlsdorf*, pana la terminulu sus prefiptu *Oresiatiu*, in 5 octomvre 1873.

In numele senatului scolariu localu:

Zacharia Almajanu, m. p.

3-3

jude comunalu, ca presedinte

Concursu.

Pentru invetiatoratulu dela scol'a g. orientala confesionala romana din Comuna *Ciorda*, Protopresbiteratulu *Risericiei-albe* comit. *Carasiu*, se deschide concursu cu terminu de siese septemane de la prim'a publicata in „*Albina*.”

Emolumentele sunt: a) in bani gata 300 fl. v. a.; b) 2 jugeru de pamentu aratoriu; c) 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu, si 2 orgii de paie, din cari are a se incaldi scol'a; d) quartiru liberu placutu, si cu gradina de legumi.

Concurentii se avisedia a trimite pre la terminu petitiunile instruate in sensu statutului org. adresate comitetului parochialu, prin domnulu Protopresviteru *Ioan Popoviciu*, in *Iam*, infaciosindu-se in vradumineca pentru cantare si mai de aproape cunoscere — in biserica locale.

Ciorda, 30 septemvre 1873.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu Dlu Protopresbiteratulu tractualu.

Concursu.

Pentru vacant'a statiune invetiatoresca dela scol'a confesionala din comuna *Chernecea*, protopresbiteratulu *Oravitiei*, comit. *Carasiu*, se deschide concursu cu terminu de 6 septemane. —

Emolumentele sunt 201 fl. v. a. in bani gata 6 orgii de lemne, din care si scola are a se incaldi, Quartiru liberu, cu gradina de legumi si 4 lantie de pamentu. —

Concurentii au a adresa recurselne loru instruate in intielesulu statutului org. catra comitetulu parochialu din *Chernecea*, si a-le trimite domnului *Iacobu Popoviciu* protopopu in *Oravitia*.

Chernecea in 18 octombre 1873.

In contielegere cu Dlu: protop. tractualu 1-3

Comitetulu parochialu,

„ALBINA”

Institutu de creditu si de economie SIBIU.

Ne permitemu a incunoscintia dloru actionari ai institutului nostru, ca in sensulu publicatiuniloru premerse, terminulu pentru raspunderea ratei a 9. a 10 fl. de actiune, este in 1. noemvre 1873.

SIBIU, 22 octobre 1873.

DIRECTIUNEA:

NB. **Facemu de scire**, ca dlu redactore diriginte absentandu tra dile din Pesta, acestu nru s'a scoot fora conlucrarea dsale.

Colaboratorii.